

Je moet maar durven!

Ze laten ons meelesen in hun dagboek maar spelden ons toch maar iets op de mouw. Welke uitspraak hebben deze markanten uit hun duim gezogen?

1. James Ensor (1860 – 1949)

- A Heb je mijn schilderij *De Mosseleetster* al gezien? 'Een topstuk van Europees realisme', zegt de pers. Knap toch!
- B Weet je wie ik hier vandaag in Oostende ben tegengekomen? Einstein. Jawel, die van de relativiteitstheorie. Toffe babbel, boeiende man.

2. Anton van Wilderode – Cyriel Coupé (1918 – 1998)

- A Mijn schrijversnaam Anton is een knipoogje naar Sint-Antonius, de patroon-heilige van Waregem waar ik geboren ben.
- B En waar ik Van Wilderode haalde? Toevallig gelezen in een telefoonboek van Aalst. En geef toe: klinkt toch veel poëtischer dan mijn echte familienaam Coupé!

3. Johanna van Castilië - De Waanzinnige (1479 – 1555)

- A Op mijn huwelijksfeest met Filips De Schone in 1496 vielen nogal wat doden en gewonden. Eigen schuld, dikke bult: de brug over de Nete stortte in omdat er te veel toeschouwers op stonden.
- B Onze oudste zoon Karel is niet de eerste de beste! Nog maar net 30 kaarsjes uitgeblazen en hij is al keizer van het Heilige Roomse Rijk.

4. Joe English (1882 – 1918)

- A In 1914 werd ik gemobiliseerd en recht naar het front gestuurd. 'Dokter Joe' was mijn bijnaam. In de loopgraven liep ik rond met een verzorgingskistje om de lichtgewonde soldaten te verzorgen.
- B Als 'oorlogssoldaat-kunstenaar' ontwierp ik de typische heldenhuldezerkjes voor de Vlaamse gesneuvelden in de Eerste Wereldoorlog.

5. Ferdinand Verbiest (1623 – 1688)

- A Omdat er in China opstanden losbraken, heeft keizer K'ang-si me gevraagd om lichte kanonnen voor het leger te ontwerpen.
- B Hier in China ben ik wereldberoemd om mijn kennis van de gastronomie. Ik mag zelfs koken voor de feestmaaltijden van de keizer. Niet slecht he, voor een missionaris en geleerde uit Pittem.

1 A - Hij schilderde niet *De Mosseleetster* maar wel *De Oesterleetster*.
2 A - Hij werd niet in Waregem maar in Moerbeke - Waas geboren.
3 B - Karel V werd al keizer op z'n 19 de.
4 A - Hij was geen dokter maar gewoon frontsoldaat.
5 B - Hij was geen gastronoom maar astronoom.

Oplossing:

Opgelet: de burgerwacht ziet u ...

Ook zo in bewondering voor *De Nachtwacht* van Rembrandt? Dit meesterwerk werd besteld door het Amsterdamse schuttersgilde. Maar hoe werd zo'n schutter van de Amsterdamse burgerwacht genoemd?

In het rijk van deze keizer ging de zon nooit onder.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

'Met de televisie doen we echt aan volksverheffing!' Deze Bert was de eerste programmadirecteur televisie van het N.I.R.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Een talent, onze Jan! *Den Antwerpschen Duivel* was motor- en wielrenner én luchtvaartpionier.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Boem Paukeslag! Welke Paul groette samen met Marc 's morgens de dingen?

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Lof der Zotheid. In 1509 schreef deze Nederlandse filosoof, theoloog en humanist zijn satirisch werk.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

'Waar is mijn papegaai Flip?' riep Jommeke. Heeft Jef hem misschien niet getekend? Of is de schurk Anatool ermee gaan lopen?

☐ ☐ ☐

Nee, in Leuven mocht ze niet studeren, naar Bern dus. Maar ze werd toch maar mooi onze eerste vrouwelijke arts. En feministe bovendien!

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Zou kunstenaar James in 1888 *De Intocht van Christus te Brussel* gemaskerd geschilderd hebben?

☐ ☐ ☐ ☐

'Ik noem het *Paasch-Eyland!*' Welke Jacob ontdekte op paaszondag 1722 een eiland met opvallende tufstenen, bewoond door Polynesiërs en blanken?

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Oplossing (1) Karel V - (2) Leyden - (3) Olievlagers - (4) Van Ostaijen - (5) Erasmus - (6) Nys - (7) Isala Van Dieet - (8) Ensor - (9) Roggeveen. En de schutter was een klovenier, soms ook kolvenier genoemd.

Dit zijn ze dan, de winnende verhaaltjes van de schrijfwedstrijd in De Roets 2022. Proficiat Kato, Wannes en Floor!

In de kruidentuin van broeder Armandus *Kato Librecht uit Kontich (11 jaar)*

Dat is vreemd, denkt broeder Armandus terwijl hij het onkruid tussen de salie en de rozemarijn schoffelt. Hier groeit zomaar ineens een nieuw plantje in het kruidenhoekje van de kloostertuin. Ik laat het plantje maar staan, het staat daar goed. Hij denkt dat hij misschien toch eens in de bibliotheek moet zoeken welk plantje dat is. Maar dat kan morgen ook nog. De volgende morgen gaat hij direct naar de bibliotheek om op te zoeken welk plantje dat precies was. Tegen het einde van de dag had hij alleen een oude mythe, die luidde: In het jaar 511 gebeurde er een verschrikkelijke moord op de man Luuicoialoian Bouorohauac. Precies 700 jaar na de moord zal in het klooster waar de moord gebeurde een plantje groeien. Als dat plantje groeit, zal een vloek rusten op het klooster. Hoe groter het plantje hoe zwaarder de vloek. Alleen iemand met een zuiver hart kan de betovering verbreken. Dat kan door het graf van Luuicoialoian Bouorohauac te vinden; dan zal de betovering verbreken. Hij besluit het graf te zoeken. Hij heeft lang gezocht, maar vond nergens een zekere Luuicoialoian Bouorohauac. Uiteindelijk wist hij nog één trucje waarbij hij het misschien te weten zou komen: elke keer één letter overslaan. Zo krijg je een woord. Dat heeft hij geprobeerd ... Gelukt! Hij kreeg het woord Lucilnburhuc, een klein dorpje in Luxemburg. Daar vond hij eindelijk het graf van Luuicoialoian Bouorohauac en de betovering was verbroken! *

Heks Rosalie naar de brandstapel *Wannes Weemaes uit Poederlee (12 jaar)*

'Mijn paard is dood!' Boer Willem wist het zeker. 'Ik heb gisteren Rosse Rosalie zien voorbijkomen, ze is een heks!' Zo ging het al dagen. Er kwamen de hele tijd beschuldigingen op Rosalie binnen. 'Je hebt niet genoeg bewijs', zei de burgemeester van Hilson. 'Ik ga geen rechtszaak beginnen.' De boer vertrok.

Aan de rand van Hilson lag een huisje. In dat huisje woonde een apothekersvrouwje dat Rosalie heette. Ze was pas nieuw. Rosalie vluchtte uit haar vorige dorp omdat ze beschouwd werd als heks. 'Het is niet eerlijk!', zei ze tegen haar kat Titinneke. 'Ook hier word ik beschouwd als heks.' Het was avond en Rosalie ging wandelen. Toen ze het dorpje uitging, kwam ze in het bos. 'U staat onder arrest! Blijf staan!' Wachters sprongen uit de bosjes en grepen haar vast. Maar Titinneke ging over in de aanval. Ze krabde en beet. Rosalie kon ontsnappen en rende weg. Ze keek over haar schouder en zag hoe een van de wachters Titinneke doodde, maar Rosalie kon het niet meer goed zien. Rosalie ging snikkend naar huis. Ze zou wraak nemen.

Thuis pakte ze een slagzwaard en liep naar het dorps huis. Ze klom door het raam. Daar kwam ze tegenover vier wachters te staan. Die vielen aan. Rosalie vocht als een leeuw maar de wachters overmeesterden haar. De volgende dag werd ze op de brandstapel gezet en terwijl de vlammen haar verder opaten zag ze Titinneke staan. Ze had voor niets gevochten.

De kruidentuin van broeder Armandus *Floor Wets uit Boortmeerbeek (11 jaar)*

Dat is vreemd, denkt broeder Armandus terwijl hij het onkruid tussen de salie en de rozemarijn schoffelt. Hier groeit zomaar ineens een nieuw plantje in het kruidenhoekje van de kloostertuin.

Broeder Armandus kijkt heel goed naar het mooie lichtblauwe plantje, voelt er es aan en ruikt eraan. 'Mmm ... dat ruikt lekker!' Hij neemt een blaadje en een bloemetje mee naar zijn kamertje in het klooster, legt het op zijn onderzoektafel en onderzoekt het plantje. 'Dat lijkt wel een plantje om mensen die zich niet zo goed in hun vel voelen weer helemaal op te fleuren.' Alleen weet hij niet hoe hij het moet testen. Dus besluit hij om naar het dorp te trekken en daar op zoek te gaan naar mensen die zich niet zo goed in hun vel voelen. Daar vindt hij Flora. Flora heeft een wratje op haar neus en daar voelt ze zich niet zo goed bij. Iedereen lacht haar uit. Broeder Armandus mengt de blaadjes en het bloemetje met water. En geeft het aan Flora. Ze smeert het op haar neus en haar wrat gaat meteen weg. Nu voelt ze zich weer goed en is super blij.

'Ongelooflijk!' Flora vertelt het verhaal aan het hele dorp. De mensen kunnen het niet geloven! Flora lacht weer! Armandus noemt het plantje voortaan Lachebekje en kweekt er meer en meer van zodat iedereen zich goed in zijn vel kan voelen. De broeders verspreiden het Lachebekje over de hele wereld.

Nicolaas Beets

Hildebrand van de Camera Obscura

1814 - 1903

*'Die altijd drinkt, kan nooit iets smaken;
die nimmer denkt, roert steeds zijn kaken.'
Op wandel in Heemstede zie je ze hier en
daar op tegeltjes aan huizen.
Wijze spreuken van Nicolaas Beets.*

Apotheker Beets stuurt zijn zoon Nicolaas naar de Franse school in Haarlem. Daar leert hij – toch uitzonderlijk in die tijd – ook Engels. Als hij bovendien met John Lockhart, een van zijn beste vrienden die in Haarlem woont, ook nog een aardig woordje Engels kan spreken, is het dubbel troef! Nu kan hij immers Engelse auteurs in hun eigen taal lezen. Hij verslindt Walter Scott, dweept met Byron.

Tijdens zijn studentenjaren theologie in Leiden richt Beets met vrienden de *Rederijkerskamer voor uiterlijke wel-sprekendheid* op en schrijft hij gedichten en romantische werken. *Een Spaansch verhaal* en *Guy de Vlaming*. Zijn beroemdste werk wordt natuurlijk *Camera Obscura*, een malse parodie op de Nederlandse maatschappij rond 1840. Verhalen met een hekelend-humoristisch knipoogje. *Een onaangenaam mensch in den Haarlemmerhout* en *De familie Stastok*: ze zitten in het collectief geheugen. Hij schrijft zijn meesterwerk onder de schuilnaam Hildebrand. Vanwaar die naam? Niemand die het echt weet. Van Conrad Hildebrand misschien? Een Duitse slager die vlak bij Beets' ouderlijk huis zijn winkel uitbaatte. Of van Hildebrand van Sovana, de latere paus Gregorius VII?

Met zijn neus in de studieboeken nog oriënteert Nicolaas zich meer en meer op zijn toekomst als predikant. Niet altijd makkelijk om te combineren met zijn schrijven. Maar hij blijft zijn pen in de inkt dopen en publiceert vooral over natuur en religie. En er kruipt een trekje van burgerlijke moraal door zijn werken.

In 1840 wordt hij dominee in Heemstede, vlak bij Haarlem. Zodra hij op de kansel van de Hervormde Kerk stapt, wordt het altijd muisstil. Met zijn sermoenen begeestert hij de goegemeente. Uit de wijde omtrek – ja zelfs uit Amsterdam – komen ze naar hem luisteren. Zijn gebundelde preken worden in heel Nederland razend populair.

Nicolaas Beets - Schilderij Thérèse Schwartz (1851-1918).

In 1854 wordt hij in Utrecht hoogleraar in de kerkgeschiedenis. Hij heeft dan al flink wat maatschappelijk engagement op zijn palmares: hij brengt huisbezoeken aan minder bedeelden, richt een zondagsschool op om kinderen de bijbel en kerkliederen aan te leren, pleit voor de aanleg van een waterleiding om cholera te bestrijden, wordt medeoprichter van een kinderziekenhuis, houdt pleidooien voor de afschaffing van de slavernij ...

En dan mag hij 70 kaarsjes uitblazen. Een nooit gezien, uitbundig feest in Utrecht! Alle scholen krijgen vrijaf; overal hangt de vlag uit, ja zelfs tot op de tram. Hij krijgt zoveel bloemenruikers dat ze langs de muren op de grond moeten gelegd worden. Er komen meer dan 2000 brieven en telegrammen, overal verschijnen lofdichten op de schrijver, er wordt een borstbeeld onthuld. Hij krijgt zelfs een eigen sigarenmerk ...

Meer dan 100 jaar na zijn overlijden wordt zijn bekendste gedicht *De moerbeitoppen ruischten* nog op muziek gezet.

Toen het Nederlandse blad Spectator haar lezers vroeg naar hun meest geliefde werk, eindigde de Camera Obscura op de eerste plaats. Met stip!

Tweede kerstdag

maandag

Vandaag begint de kerstvakantie.

26

*Ook deze tijd
zal eenmaal
de goede oude
tijd worden.*
(Godfried Bomans)

dinsdag

27

O Heer, d'avond is neergekomen,
de zonne zonk, het duister klom.
De winden doorruisen de bomen
en verre sterren staan alom.

Geen kampdag bij scouts of
hij wordt afgesloten met het
overbekende avondlied. Maar
ook bij Chiro, KSA of VKSJ.
De originele versie van het lied,
Cantique des patrouilles, werd
in 1919 voor het eerst gezongen
door de scoutsgroep van
Moeskroen.

woensdag

28

*Mieaakaa. Mieaabraakaa! Wòò
amiebraakaa? Oep de met aa
mie braakaa! Maar op welke
met had ons Mie kou? 'Op
die van ons', zeggen ze in
Leuven. 'Op die van ons', klinkt
het in Brussel. Volgens de
gerenommeerde *Atlas van het
dialect in Vlaanderen* in allebei.*

donderdag

29

vrijdag

30

Te diep in het glas gekeken
op oudejaarsnacht? En op 1
januari plechtig beloofd om
geen druppel alcohol meer te
drinken? Dan kon je je eind 19de
en begin 20ste eeuw aansluiten
bij de Blauwe Knoop. Deze
vereniging ontmoedigde haar
leden om nog alcohol te drinken.
En wie zich aansloot, droeg een
blauwe knoop in zijn vest.

Oudejaarsavond

zaterdag

31

Johannes Vermeer, schilder
van *Meisje met de parel*, was
ge fascineerd door kaarten.
Op minstens negen van zijn
schilderijen verwerkte hij een
zeekaart of een wereldbol. Tot in
het kleinste detail nauwkeurig.

januari 2023

zondag

Nieuwjaar

1

Is een barca (a) een oud Gallisch vaartuig of
(b) een Keltische fles om wijn in te bewaren?

(a) Een oud Gallisch vaartuig dat nog
in de Karolingische tijd rondvoer.

Dominicus Lampsonius

Een oer-canon

1532- 1599

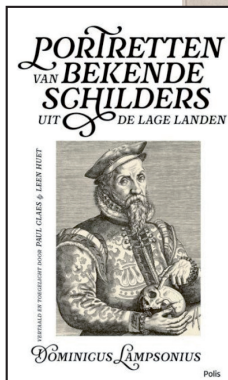
De Vlaamse Primitieven ... ze komen een beetje van overal. Dirk Bouts uit Haarlem, Jheronimus Bosch uit 's Hertogenbosch, Rogier Van der Weyden uit Doornik. En de gebroeders Van Eyck uit Gent. Of uit Maaseik. Dat we zoveel over hun werken weten, danken we aan Dominicus Lampsonius.

Hij is geboren in Brugge, Dominicus. En terwijl hij zijn stad ontdekt, wordt hij getroffen door de bijzondere schilderijen die Brugge rijk is. Hij wil zelf ook graag kunstenaar worden, maar daar steekt vader Jacob, borstelmaker en schedemaker, een stokje voor. 'Kunstenaar? Daar zit geen toekomst in. Mijn zoon moet studeren.' Zo krachtig en eenvoudig klinkt het. Dus gaat Dominicus naar de universiteit van Leuven kunsten en wetenschappen studeren. Zijn opleiding volgt gedwee de opvattingen van het humanisme uit die tijd met de nadruk op een gedegen scholing in klassieke literatuur en het aanleren van artistieke vaardigheden. Een talentrijk student blijkt.

Diploma op zak wordt hij privé-secretaris van de Engelse kardinaal Reginald Pole, een van de voorzitters van het Concilie van Trente. Wanneer Pole aartsbischop van Canterbury wordt, gaat Lampsonius met hem mee naar Engeland en leert daar de kneepjes van de diplomatie. 't Moet goed geklikt hebben tussen die twee: Lampsonius schrijft Poles testament en zorgt voor zijn graftombe in de kathedraal van Canterbury.

Na de dood van Pole keert Dominicus terug naar het vasteland. Ja, hij heeft de smaak van de diplomatie goed te pakken: in Luik wordt hij secretaris van drie opeenvolgende prins-bisschoppen. Daarbij komt zijn kennis van talen goed van pas. Hij spreekt niet alleen Nederlands en Frans maar ook vloeiend Italiaans en Spaans, Latijn en Grieks.

Al die jaren is zijn droom om kunstenaar te worden blijven smeulen. Tijd dus om verf en doek te kopen. Lambert Lombard, die hij nog kent uit zijn tijd bij aartsbisschop Pole, leert hem schilderen. Zet hij veel of weinig op doek? Er is

maar één schilderij bekend, een Calvarie. Maar dat belet hem niet om lid te worden van de Luikse gilde van de goudsmeden, waar ook de schilders onder vallen. Tussendoor legt hij nog een behoorlijke collectie munten aan. Bezige bij!

Lampsonius heeft nog meer talenten op zak. In 1572 verschijnt zijn boek *Portretten van bekende schilders uit de Lage Landen*. Het eerste boek dat een overzicht geeft van de schilderkunst in de Lage Landen met 23 portretten van overleden kunstenaars. En niet de minsten: de gebroeders Van Eyck, Rogier Van der Weyden, Jheronimus Bosch ... In Latijnse verzen en met prachtige gravures van Hieronymus Cock. Een soort oer-canon.

Op het einde van zijn leven merkt Lampsonius' goeie vriend, de grote humanist Justus Lipsius, dat Dominicus depressief wordt. 'Hij krijgt last van zijn oude dag en wordt zowaar mensen-schuw.' Zijn toestand kent wel heropflakkeringen maar verbetert niet echt. In 1599 sterft hij.

In 2020 verscheen Portretten van bekende schilders uit de Lage Landen in het Nederlands. Vertaald door Paul Claes en toege-licht door Leen Huet.

maandag

2

Al ooit afgevraagd waarom zoveel kantclubs *Het Ordinaaltje* heten? Een ordinaal was een fles met een ronde buik die met water gevuld werd en dan voor een kaars of een lampje gezet. Daardoor werd het licht versterkt en konden de kantklossters beter zien waar en hoe ze moesten klossen.

dinsdag

3

woensdag

4

Conradus van Paderbron, Aegidius van den Heerstraeten, Rodolphus de Driel: artiestennamen van enkele drukkers die eind 15de eeuw in Leuven actief waren. Om te mogen drukken moesten ze zich wel inschrijven aan de universiteit. Maar daardoor was de afname van hun boeken wel gegarandeerd.

donderdag

5

Op een tentoonstelling een schilderij retoucheren met je lippenstift? Je moet maar durven! Echt iets voor Elli Kruithof. Samen met haar flamboyante echtgenoot Raymond Goovaert ontwierp ze modernistische interieurs, meubels en gebouwen. De *Eames van Vlaanderen* worden ze genoemd.

Driekoningen

vrijdag

6

Is het nu noemen of heten? Van 1962 tot 1972 kon je vlak voor het journaal het legendarische *Hier spreekt men Nederlands* bekijken. De reeks bestond uit korte afleveringen van enkele minuten. De presentators 'heetten' Joos Florquin, Fons Fraeters en Annie Van Avermaet. Ze werden ook wel taalliefhebbers 'genoemd'.

zaterdag

7

Einde kerstvakantie

zondag

8

Op de valreep nog een nieuwjaarscadeautje voor je vrienden nodig?

www.roetsinfo.eu/ De Roets cadeau

